Ílegugransking:

Stórur áhugi at granska í føroyskum ílegum

- Nú ræður um hjá okkum at tryggja okkum lut í tí granskingararbeiði, sum skal fara fram, sigur Jan Mortensen, stjóri í Vinnuhúsinum

- Tað er sera umráðandi, at vit tryggja okkum lut í tí granskingararbeiði, sum nú skal fara fram í føroyskum ílegum, sigur Jan Mortensen

ÍLEGUGRANSKING
Vilmund Jacobsen
vilmund@sosialurin.fo

Samtakið, Bitland við stjóranum, Ólavi Gregersen, er nú í holt við at kanna, um útlendskar fyritøkur hava áhuga í at granska í føroyskum ílegum ella genum.

Hetta er ein kanning, sum Bitland ger fyri landsstýrið, nú arbeitt verður við at skipa eitt lógargrundarlag á økinum um hesa ætlaðu gransking í Føroyum.

Stórur áhugi

Eitt fyribils úrslit hjá Bitland vísir, at áhugin millum útlendskar heilivágsfyritøkur fyri gransking í føroyskum ílegum er rættiliga stórur.

Jan Mortensen, stjóri í Vinnuhúsinum, sum hevur verið við í arbeiðnum at kanna áhugan hjá útlendskum fyritøkum, heldur, at nú ræður um hjá føroyingum at tryggja sær, at vit sleppa upp í part í hesum granskingararbeiði.

- Tað er sera umráðandi, at vit tryggja okkum lut í tí granskingararbeiði, ið nú skal fara fram, sigur Jan Mortensen.

Ílegugranskingin:

Mennir granskingarumhv

- Ílegusavnið verður ein stovnur í heilsuverkinum, sum skal savna saman og umsita tær tríggjar skráirnar, sum verða í skipanini. Stovnurin skal eisini móti gjaldi gera sáttmálar við granskarar og granskingarfyritøkur um gransking í upplýsingum í skráunum, sigur Pál Weihe, granskari

ÍLEGUGRANSKING
Vilmund Jacobsen
vilmund@sosialurin.fo

Á fundi í Almanna-og Heilsumálaráðnum, 24. februar, legði Pál Weihe, granskari, fram uppskotið til lóg um ílegugransking - ella uppskotið til gransking av mannaílegum.

Tá ið hetta er eitt mál, sum mett verður at fara at geva inntøkur til føroyska samfelagið, hava vit valt at taka tað upp á vinnusíð-unum í dag. Ikki endiliga so nógv við vinnuliga sjónarmiðnum fyri eygað, men bygt á ta framløgu, sum Pál Weihe hevði fyri politikarum og embætisfólki í Almanna- og Heilsumálaráðnum herfyri.

Ein partur av hesi framløgu nertir eisini við vinnuligu sjónarmiðini - og útlendska áhugan - í spurninginum um gransking av mannaílegum í Føroyum.

Fjøltáttar vinnulívið

Í fyrsta lagi hevði Pál Weihe eina lýsing av hugtakinum, sum rópt verður ílegugransking.

Hann segði, at her er talan um kanning av kotum á arvastronginum, sum liggja til grunds fyri mannalikaminum og sum verða yvirførd til eftirfylgjandi ættarlið.

- Arvastrongurin hevur umleið tríggjar miljardir basur og talið av genum ella ílegum er umleið 30.000-40.000.

Hann vísti á, at ílegukanningar kunnu finna sjúkuelvandi ílegur ella genir, sum tað eisini verður rópt; tær kunnu menna sjúkustaðfestingarhættir, menna sjúkuviðgerðarhættir - og at enda kunnu kanningar av mannaílegum fyribyrgja sjúku.

Um vinnuligu atlitini, segði granskarin, at lógaruppskotið slóðar fyri eini menning av granskingarumhvørvinum og verður við til at fjøltátta vinnulívið.

Føroyar væl egnaðar

Pál Weihe vísti á, at ættarfrøðiligi hátturin at finna fram til ílegur, byggir á haldgóðar upplýsingar um eitt nú diagnosur, og í hesum sambandi vísti hann á, at vit í Føroyum hava álítandi ættartalvur.

- Í Føroyum liva og hava umleið 100.000 fólk livað síðan ár 1800, legði hann aftrat.

Niðurstøðan hjá granskaranum var, at ættarfrøðiligi hátturin at finna ílegur hevur fyrimunir í mun til aðrar kanningarhættir.

- Føroyar eru serliga væl egnaðar til henda kanningarháttin við atliti til atkomiligar og neyvar ættarupplýsingar og haldgóðar diagnosur, segði hann.

Útlendskur áhugi

Um verkætlanina annars, segði Pál Weihe, at útlendskar fyritøkur hava áhuga fyri at granska í Føroyum.

Granskarin vísti á, hvussu gongdin í Føroyum hevur verið til tess at skapa lógarkarmar fyri gansking av mannaílegum.

- Tá ið málið um ílegugransking var frammi fyrstu ferð í 1998/1999 kravdu politikarar greiðari lógarkarmar, soleiðis at møgulig virðir kundu koma samfelagnum til góðar - og at trúnaður varð tryggjaður í hesum kanningararbeiði.

Pál Weihe vísti á, at hoyringssvarini, sum komu inn í samband við lógaruppskotið í 2001, vóru atfinningarsom.

Men síðan hevur verið arbeitt við nýggjum uppskoti, og tað var hetta uppskot, sum granskarin kunnaði politikarar og embætisfólk um í Almanna- og Heilsumálaráðnum hendan dagin.

Tríggjar skráir

Hann vísti á, at sambært uppskotinum verður ílegugranskingin skipað undir einum stovni í heilsuverk-